

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης: 184/2018

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Β΄

Συνεδρίαση: 30 Οκτωβρίου 2018

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στέφανος Δέτσης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Θεόδωρος Ψυχογιός, Δημήτριος Χανής, Αλέξανδρος Ροϊλός, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Βασίλειος Καραγεώργος, Διονύσιος Χειμώνας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Μαρία Γεωργιάδη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος. Το υπ. αριθμ. Πρωτοκόλλου (0)5136-18/10-01-2018 έγγραφο της Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων(ΤΠΔ).

Περίληψη ερωτήματος. Ερωτάται αν, η υπάλληλος του ΤΠΔ Σ.Π., που πέτυχε δικαστικά την ακύρωση της παράλειψής της στην τοποθέτησή της στη θέση Προϊσταμένης Τμήματος, α] δικαιούται να εισπράξει το επίδομα

θέσης ευθύνης και αν η απάντηση είναι θετική στο ερώτημα αυτό, β] από ποιο χρονικό διάστημα και μετά, γ] πότε αρχίζει η παραγραφή της σχετικής απαίτησης και δ] αν πρέπει να αναζητηθούν τα αντίστοιχα ποσά που καταβλήθηκαν στην υπάλληλο που επιλέχθηκε κατά παράλειψη της αιτούσας σε θέση προϊσταμένης, της οποίας η επιλογή έχει ακυρωθεί.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους [Τμήμα Β'], γνωμοδότησε ως εξής:

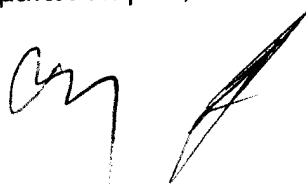
ΙΣΤΟΡΙΚΟ.

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό :

1. Η Σ.Π., υπάλληλος του ΤΠΔ, με την από 2250/14-06-2011 αίτηση ακύρωσής της, ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά του ΝΠΔΔ με την επωνυμία Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ζήτησε να ακυρωθούν η απόφαση 38417/01-03-2011 του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.), με την οποία τοποθετήθηκαν, κατά παράλειψη αυτής, νέοι Προϊστάμενοι Τμημάτων της Κεντρικής Υπηρεσίας και των Καταστημάτων Πειραιά, Θεσσαλονίκης και Πάτρας του Τ.Π.Δ., το από 21-02-2011 Πρακτικό του Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Τ.Π.Δ. (Συνεδρίαση 544/21-02-2011) για την επιλογή Προϊσταμένων Τμημάτων, κατά το μέρος αυτής που αφορά τον αποκλεισμό της από την επιλογή σε Θέση Προϊσταμένης Τμήματος, καθώς και κάθε άλλη πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως προγενέστερη ή μεταγενέστερη των ανωτέρω, καθώς και να υποχρεωθεί η Διοίκηση να εκδώσει πράξη τοποθέτησής της σε Θέση Προϊσταμένης Τμήματος στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Επί της αιτήσεως αυτής εκδόθηκε η με αρ. 221/2015 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία έγινε δεκτή αυτή και ακυρώθηκε η ως άνω απόφαση του Προέδρου του ΔΣ του ΤΠΔ με την οποία τοποθετήθηκαν νέοι Προϊστάμενοι Τμημάτων της Κεντρικής Υπηρεσίας και των καταστημάτων Πειραιά, Θεσσαλονίκης και Πάτρας, μόνο κατά το μέρος, που με την απόφαση αυτή εκδηλώθηκε παράλειψη τοποθέτησης της αιτούσας στη θέση Προϊσταμένης Τμήματος. Αναπέμφθηκε δε η υπόθεση στα Ταμεία για νέο νόμιμη αιτιολογημένη κρίση.

2. Με την υπ' αρ. 55283/01-03-2017 απόφαση του Προέδρου του Δ.Σ. του Τ.Π. & Δανείων, τροποποιήθηκε εν μέρει η απόφαση τοποθέτησης Προϊσταμένων Τμημάτων της Κεντρικής Υπηρεσίας και των Καταστημάτων Πειραιά, Θεσσαλονίκης και Πάτρας,

μετά τη μερική ακύρωση με την υπ' αρ.221/15 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ως προς την παράλειψη τοποθέτησης της αιτούσας υπαλλήλου σε Θέση Προϊσταμένης Τμήματος και αποφασίσθηκε η τροποποίηση της με αρ. 38417/01-03-2011 απόφασης Προέδρου Δ.Σ. και ειδικότερα της παρ. Α/9/α αυτής και η τοποθέτηση της επιλεγείσας με την αρ. 607/2/10-11-2016 απόφαση του ΥΣ του Τ.Π & Δανείων, υπαλλήλου Π.Σ. ΠΕ Α' (από 01-03-2011) στο Τμήμα Α ' Καταθέσεων και Ειδικών Λογαριασμών Ν.Π. και ΠΑ και λοιπών Ν.Π. (Δ9) της Κ. Υ, σε αντικατάσταση της τότε επιλεγείσας με την υπ' αρ. 544/21-02-2011 απόφαση του ΔΣ Τ.Π & Δανείων Ε.Α..

3.Η Σ.Π. με την με αρ. 28976/10-03-2017 αίτηση της, σε συνδυασμό με την υπ' αρ. 103928/26-9-18 αίτησή της, διευκρινίζει ότι ζητά αναδρομικά την απόδοση από 1-3-2011 του επιδόματος θέσης ευθύνης, σε εφαρμογή της υπ' αρ. 221/2015 τελεσίδικης απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Την 12-12-2017 η Σ. Π. υπέβαλε αίτημα για την απόδοση των δικαστικών εξόδων, σύμφωνα με τη 221/2015 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και με την με αρ. 62193/19-12-2017 απόφαση του Προέδρου του Δ.Σ. του Τ.Π. & Δανείων εγκρίθηκε η δέσμευση πίστωσης των προαναφερθέντων δικαστικών εξόδων ποσού 576,00 € και καταβλήθηκαν αυτά.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4. Στο άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με την παρ. Α' του ψηφίσματος της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (ΦΕΚ Α'84/17.04.2001), ορίζεται ότι: " Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης.

5. Στο άρθρο 50 παρ. 1,4,5 του Π.Δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Σ.τ.Ε.» (Α' 8)», που εφαρμόζεται αναλόγως κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του ν.702/1977 (Α'268) και επί υποθέσεων ακυρωτικής αρμοδιότητας του Διοικητικού Εφετείου, ορίζεται ότι:

"Συνέπειες απόφασης.1. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη.2... 3... 4. Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ. του Συντάγματος,

πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου, ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό.....»

6. Στο άρθρο 1 του εκδοθέντος σε εκτέλεση της προηγούμενης συνταγματικής διάταξης, **N. 3068/2002** «Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις» (Α' 274), ορίζεται επίσης, ότι: "Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων.... »

7. Επίσης στο άρθρο 198 του **Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας** (N. 2717/1999, Α'97), ορίζεται μεταξύ άλλων ότι: «Υποχρέωση συμμόρφωσης. 1. Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια, να συμμορφώνονται προς το περιεχόμενο των αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που υπάγονται προς επίλυση με άσκηση προσφυγής. 2. Η παράλειψη διοικητικής αρχής προς συμμόρφωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, έχει ως συνέπεια, για τον παραβάτη, εκτός από την κατ' άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα ποινική του δίωξη, και την προσωπική του ευθύνη προς αποζημίωση.»

8. Στις διατάξεις του **N.Δ. 496 της 17/19.7.1974** Περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Α' 204), οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν, κατά το **άρθρο 11 παρ.1 N.4337/2015** [ΦΕΚ Α 129/17.10.2015] για τα Ν.Π.Δ.Δ. που ανήκουν στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, ορίζεται μεταξύ άλλων ότι:

“ Άρθρον 48.

1....2.... 3. Ο χρόνος παραγραφής των κατά του ν.π. αξιώσεων των υπαλλήλων τούτου των επί σχέσει δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μετ' αυτού συνδεομένων, εκ καθυστερουμένων αποδοχών ή άλλων πάσης φύσεως απολαυών ή αποζημιώσεων εξ αδικαιολογήτου πλουτισμού είναι δύο ετών.,,

“ Άρθρον 49. Εναρξίς παραγραφής. Η παραγραφή άρχεται από του τέλους του οικονομικού έτους καθ' ο εγεννήθη η αξίωσις και είναι δυνατή η δικαστική αυτής επιδίωξις.,,

“ **Άρθρον 51.** Διακοπή παραγραφής. Φυλαττομένης της ισχύος των ειδικών διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών αξιώσεων κατά του ν.π. διακόπτεται μόνον: α) Δια της υποβολής της υποθέσεως εις το αρμόδιον δικαστήριον ή εις διαιτητάς, οπότε άρχεται εκ νέου η παραγραφή από της τελευταίας διαδικαστικής πράξεως των διαδικών του δικαστηρίου ή των διαιτητών.β) Δια της υποβολής προς το ν.π. αιτήσεως περί πληρωμής της απαιτήσεως, οπότε η παραγραφή άρχεται εκ νέου από της χρονολογίας την οποίαν φέρει η έγγραφος απάντησις της αρμοδίας δια την αναγνώρισιν ή την πληρωμήν της απαιτήσεως, Αρχής.

Εν περιπτώσει μη απαντήσεως η παραγραφή άρχεται μετά πάροδον εξαμήνου από της χρονολογίας υποβολής της αιτήσεως.....”

10. Στον **A.N.261/68** Περί χρόνου ανακλήσεως παρανόμων Διοικητικών Πράξεων (Α. 12) Β, ορίζεται ότι: “Άρθρον μόνον.

1. Ατομικαί διοικητικαί πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε δια το Δημόσιον συνεπειάς, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου. Επιφυλασσομένων των ειδικώς, άλλως οριζουσών, διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, χρόνος, ήσων της πενταετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμίā περιπτώσει δύναται να θεωρηθή ως μη εύλογος προς ανάκλησιν, ανεξαρτήτως τυχόν κήσεως υπό τρίτων βάσει αυτών οιουδήποτε δικαιώματος..”

12. Στο άρθρο **18 του ν.4024/2011** Συντάξεις Δημοσίου, ενιαίο μισθολόγιο, εργασιακή .εφεδρεία κλαδικές συμβάσεις (ΦΕΚ Α'226) και υπό τον τίτλο Επίδομα Θέσης Ευθύνης, όπως ίσχυε μέχρι την κατάργησή του με το άρθρο 34 του ν.4354/15, προβλεπόταν ότι : “1. Στους προϊστάμενους οργανικών μονάδων του Δημοσίου, “Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.”, οιοιουδήποτε επιπέδου καταβάλλεται, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντα τους, μηνιαίο Επίδομα Θέσης Ευθύνης οριζόμενο, κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής: α) Προϊστάμενοι Διοίκησης: αα) Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων Διοίκησης, εννιακόσια (900) ευρώ. ββ) Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Διοίκησης, τετρακόσια (400) ευρώ. «γγ) Προϊστάμενοι Υποδιευθύνσεων Διοίκησης τριακόσια (300) ευρώ.... 2. Το επίδομα της προηγούμενης παραγράφου

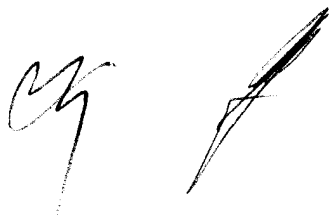
καταβάλλεται και στην περίπτωση προσωρινής απουσίας του δικαιούχου από τα καθήκοντα του, για οποιαδήποτε αιτία, αλλά όχι πέραν των δύο (2) μηνών συνολικά κατ' έτος. 3. Σε περίπτωση νόμιμης αναπλήρωσης των προϊσταμένων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, το επίδομα της αντίστοιχης βαθμίδας καταβάλλεται μετά την παρέλευση διμήνου στους αναπληρωτές των θέσεων αυτών....4. ....»,

13. Στη διάταξη του **άρθρου 16 του ν.4354/2015 Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.** [ΦΕΚ Α 176] και υπό τον τίτλο " Επίδομα θέσης ευθύνης" ορίζεται ότι : "1. Στους προϊσταμένους οργανικών μονάδων καταβάλλεται, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους, μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης οριζόμενο, κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής: α) Προϊστάμενοι Διοίκησης: αα)... αβ).. αγ).. αδ) ..αε) Προϊστάμενοι Διευθύνσεων και Προϊστάμενοι των πολιτικών γραφείων των μελών της κυβέρνησης και των υφυπουργών, τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ. αστ). β) Προϊστάμενοι Εκπαίδευσης: ....2. Στην περίπτωση που οι δικαιούχοι του εν λόγω επιδόματος απουσιάζουν προσωρινά από τα καθήκοντά τους, κατά τη διάρκεια θεσμοθετημένων αδειών, πλην της κανονικής, για συνεχόμενο χρονικό διάστημα άνω του ενός (1) μήνα, το επίδομα θέσης ευθύνης καταβάλλεται στον υπάλληλο που ασκεί νόμιμα χρέη αναπληρωτή, μέχρι την οριστική επιστροφή του δικαιούχου στα καθήκοντά του. 3. ...4. ....5. ....»,

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, από τις προαναφερθείσες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται κατ' αρχάς τα ακόλουθα :

14. Η Διοίκηση, μετά την έκδοση αποφάσεως από το Συμβούλιο της Επικρατείας ή το Διοικητικό Εφετείο επί αιτήσεως ακυρώσεως, έχει υποχρέωση κατ' επιταγή της παρ.5 του άρθρου 95 του Συντάγματος να συμμορφωθεί καθολικά και πλήρως προς αυτήν. Στο πλαίσιο αυτό, έχει

υποχρέωση όχι μόνο να θεωρήσει ως ανίσχυρη και μη υφιστάμενη στο νομικό κόσμο την ακυρωθείσα διοικητική πράξη, αλλά και να προβεί σε θετικές ενέργειες για την αναμόρφωση της νομικής καταστάσεως που είχε προκύψει αμέσως ή εμμέσως από την ακυρωθείσα πράξη, ανακαλώντας ή τροποποιώντας τις σχετικές πράξεις που εκδόθηκαν στο μεταξύ ή εκδίδοντας άλλες με αναδρομική ισχύ για να αποκαταστήσει τα πράγματα στο σημείο εκείνο στο οποίο θα είχαν εξελιχθεί αυτά, εάν δεν είχε μεσολαβήσει η ακυρωθείσα πράξη, και χωρίς δέσμευση από το χρόνο ο οποίος διέδραμε στο μεταξύ. (ΣΤΕ 744/2016,3043/2013, 3606/2012, 3854/2011).

15. Η ατομική διοικητική πράξη από την έναρξη ισχύος της έως την ακύρωσή της με δικαστική απόφαση ή την ανάκληση ή την κατάργησή της παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά της, ανεξάρτητα από το αν έχει νομική πλημμέλεια (τεκμήριο νομιμότητας). Συνεπώς η υπάλληλος Ε.Α. του ΤΠΔ που τοποθετήθηκε σε θέση Προϊσταμένης με την υπ' αρ. 38417/1-3-11 πράξη του Προέδρου του ΤΠΔ και παρείχε τις υπηρεσίες της με βάση αυτήν την απόφαση έως τη δικαστική της ακύρωση, ελάμβανε τις επιπλέον αποδοχές που αντιστοιχούσαν στην εν λόγω θέση νόμιμα και καλόπιστα, έως ότου η ως άνω απόφαση ακυρώθηκε δικαστικά (ΣΤΕ 540/2014,44/2004,995/1998,ad hoc ΝΣΚ 454/2009).

16. Όσον αφορά επίσης το τιθέμενο υποερώτημα περί συμψηφισμού, το Τμήμα γνωμοδότησε ομόφωνα ότι η Διοίκηση του ΤΠΔ οφείλει να συμψηφίσει τα τυχόν ειλημμένα ποσά από την υπάλληλο με τα οφειλόμενα εκ μέρους του ΤΠΔ, μετά τη τοποθέτησή της σε θέση Προϊσταμένης Τμήματος, που αντιστοιχούν στο επίδομα θέσης ευθύνης, εφόσον πρόκειται για αμοιβαίες και ομοειδείς απαιτήσεις κατά την έννοια του άρ.440 ΑΚ (ΣΤΕ 866/2011 επταμελούς, 2803/2000 επταμελούς,1287/2013).

Περαιτέρω όμως, κατά την ενώπιον του Τμήματος συζήτηση μεταξύ των μελών αυτού, επί της ερμηνείας των διατάξεων περί παραγραφής, αλλά και της έκτασης της συμμόρφωσης, διατυπώθηκαν σε σχέση με το διδόμενο πραγματικό δύο γνώμες:

17.Η γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Στέφανο Δέτση, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και τους νομικούς συμβούλους Θεόδωρο Ψυχογιό, Δημήτριο Χανή, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα

Διβάνη, Διονύσιο Χειμώνα(ψηφοί:6) με την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια πάρεδρος Μαρία Γεωργιάδη [γνώμη χωρίς ψήφο], δέχθηκε τα εξής:

Με την έννοια "πλήρης συμμόρφωση,, εννοείται συμμόρφωση τόσο ως προς τις διοικητικές συνέπειες (π.χ. αναδρομικός διορισμός, βαθμολογική αποκατάσταση), όσο και ως προς τις οικονομικές (π.χ. μισθολογική αποκατάσταση του δικαιωθέντα) (βλ. ΣτΕ 879/17, 201/2014, 1832/2009, 1378/2007, 2557/2006, 3308/2005, 1016/2005, 2522/2002 Νόμος ΣτΕ 3284/2002, 441/2001, 3739/1998,ο.π., 3663/1996, Σ.τ.Ε.2909/1994).Το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση των υποχρεώσεων της Διοικήσεως προσδιορίζονται από το αντικείμενο της απαγγελλόμενης ακυρώσεως, δηλαδή από το είδος και τη φύση της πράξεως που ακυρώθηκε, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις επί των ζητημάτων που εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το Δικαστήριο στο αιτιολογικό της ακυρωτικής αποφάσεώς του, δημιουργώντας δεδικασμένο ως προς αυτά. Στις περιπτώσεις αυτές, η πράξη θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα και επαναφέρεται αυτοδίκαια η πραγματική και νομική κατάσταση που υπήρχε πριν από την έκδοση αυτής [ΣΤΕ 4690/83 κ.ά.], η δε διοίκηση έχει υποχρέωση να ανακαλέσει τις διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια ισχύος του τεκμηρίου νομιμότητας της πράξης που ακυρώθηκε και στηρίζεται σε αυτήν [ΣΤΕ 2909/1994]. Η ακυρωτική απόφαση καταργεί την πράξη που ακυρώθηκε ισχύει από την δημοσίευσή της και ανατρέχει στο χρόνο έκδοσης της ακυρωθείσας. (Ε. Σπηλιωτόπουλου «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» 2002 Π. παρ. 564 επόμε. κυρίως παρ. 569, Σ.Τ.Ε. 2792/2008, Σ.Τ.Ε. 748/2007, 2557/2006, 16/2006, 1016/2005, 3170/2005 Νόμος, Σ.τ.Ε. 2522/2002, 441/2001, 3531/1999, Σ.τ.Ε.3739/1998 Δ.Δικ 1998.823, Σ.τ.Ε. 3663/1996, Ολ. ΣτΕ 1820/1989, Ε.Σ. 1640/2007).

Αν το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου αρνηθεί ή παραλείψει να συμμορφωθεί πλήρως, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση για την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από το ότι, κατά το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία του αναδρομικού διορισμού του έως την ημερομηνία κατά την οποία ανέλαβε πράγματι υπηρεσία, δεν εισέπραξε το σύνολο των αποδοχών που θα είχε εισπράξει, αν είχε αναλάβει πράγματι υπηρεσία από την ημερομηνία στην οποία ανατρέχει ή πρέπει να ανατρέξει ο διορισμός του (ΣτΕ 744/2016,3043/2013,

3854/2011).Τούτο διότι η μη, κατά τα ανωτέρω, καθολική (πλήρης) υπηρεσιακή αποκατάσταση του δικαιωθέντα δεν συνιστά νόμιμη -πλήρη- συμμόρφωση της Διοικήσεως προς την άνω ακυρωτική δικαστική απόφαση, αφού δεν περιλαμβάνει την αναδρομική διοικητική, αλλά και μισθολογική αποκατάστασή του (βλ. ΣΤΕ 1229/2008,2557/2006,2522/2002,3284/2002, Ν.Σ.Κ. 392/2007, 232/2006 όπου και παραπομπές, 546/2004, 312/2003 και 281/2003).

Οι αρχές επομένως της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, ως εκφάνσεις της συνταγματικής αρχής του κράτους δικαίου, επιβάλλουν στη Διοίκηση την πλήρη αποκατάσταση εκείνων που δικαιώθηκαν με δικαστική απόφαση με την έκδοση πράξης αναδρομικής τοποθέτησης αλλά και καθολικής αποκατάστασης.

Η περί τοποθέτησης της παραλειφθείσας υπαλλήλου Σ.Π. εκδοθείσα σχετική αποκαταστατική απόφαση του Προέδρου ΔΣ του ΤΠΔ και οι συναφείς προς αυτή πράξεις βαθμολογικής κατάταξης της και καθορισμού των αποδοχών της, για να συνιστούν νόμιμη –δηλαδή και πλήρη -συμμόρφωση της Διοικήσεως προς την ως άνω ακυρωτική δικαστική απόφαση, πρέπει να περιλαμβάνουν συγχρόνως και τη χορήγηση κάθε είδους μισθολογικής παροχής που θα εισέπραττε η δικαιούχος αν δεν είχε λάβει χώρα η ακυρωθείσα παράλειψή της, άρα και τη χορήγηση σε αυτήν του επιδόματος θέσης ευθύνης, ανεξάρτητα αν αυτή δεν άσκησε πράγματι καθήκοντα προϊσταμένης (βλ. ΣΤΕ 879/2017, 914/2016, 4387/2014, 3043/2013, 3358/2003, 2522/02, 1356/99, 3739/88 πρακτικά Τρ. Συμβ. Συμμόρφωσης ΣΤΕ 3/2004, Ν.Σ.Κ. 546/04, 312/03 και 281/03).

18. Ειδικότερα, η αξίωση της δικαιωθείσας υπαλλήλου επί των αναδρομικών αποδοχών της απορρέει από το χρόνο έκδοσης της πράξης της αναδρομικής τοποθέτησης. Ο χρόνος αυτός είναι η 1-3-17, οπότε και εκδόθηκε η υπ' αρ. 55283/01-03-2017 αποκαταστατική απόφαση του Προέδρου του ΤΠΔ, με την οποία τροποποιήθηκε αναδρομικά η 38417/01-03-2011 απόφαση Προέδρου Δ.Σ. ως προς την επιλογή Προϊσταμένων και τοποθετήθηκε η Σ.Π. στη θέση αυτή, δηλαδή ο χρόνος γέννησης της αξίωσης ταυτίζεται με την έκδοση της απόφασης περί αποκατάστασης του υπαλλήλου [ΣΤΕ 1536/2016, 4034/2015, 3776/15, 3043/13, Γν.ΝΣΚ 250/2015] και συνεπώς, ο χρόνος παραγραφής

αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους εντός του οποίου γεννήθηκε αυτή, δηλαδή από το τέλος του έτους 2017, σύμφωνα με την ειδική διάταξη του άρθρου 49 ν.δ. 496/1974, που εφαρμόζεται εν προκειμένω, διότι το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

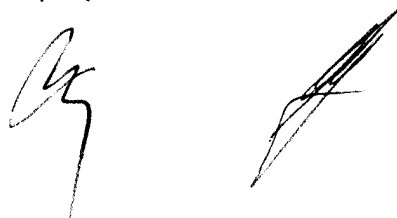
Συνεπώς η αξίωση αυτή, υπόκειται στη διετή παραγραφή της παραγράφου 3 του άρθρου 48 νδ 496/74, ως αξίωση εξ αποδοχών ή άλλης φύσεως απολαβών υπαλλήλου κατά νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και δεν έχει υποκύψει σε παραγραφή, αφού η υπάλληλος υπέβαλε την αίτησή της για αναδρομική καταβολή του επιδόματος θέσης ευθύνης, την 10-3-2017.

Κατά την ειδικότερη αιτιολογία επί του θέματος της παραγραφής του νομικού συμβούλου Διονυσίου Χειμώνα, η παραγραφή της αξιώσεως της Σ.Π. άρχισε το έτος 2011 από τη συντέλεση της παράλειψης (ΣΤΕ 1084/2016) και δεν έχει παραγραφεί αυτή, διότι η ασκηθείσα το έτος 2011 αίτηση ακύρωσης κατά της σχετικής πράξης του Προέδρου του ΔΣ του ΤΠΔ διέκοψε την παραγραφή της αξιώσεως της υπαλλήλου που γεννήθηκε το ίδιο έτος εξαιτίας της παράνομης συμπεριφοράς της Διοίκησης.

19. Η γνώμη της μειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από τους νομικούς συμβούλους του Κράτους Αλέξανδρο Ροϊλό και Βασίλειο Καραγεώργο, ψήφοι:2), δέχθηκε τα εξής:

Το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση της υποχρέωσης συμμόρφωσης της Διοίκησης, προσδιορίζονται από το αντικείμενο της απαγγελθείσας ακύρωσης, δηλαδή από τη φύση και το είδος της ακυρωθείσας πράξης ή τα νόμιμα στοιχεία που συγκροτούν την παράλειψη, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις πάνω στα ζητήματα που εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το δικαστήριο στο αιτιολογικό της απόφασής του, δημιουργώντας ως προς αυτά δεδικασμένο για τη συγκεκριμένη περίπτωση (ΣΤΕ 2854/1985 Ολομ., 4775/2012, ΝΣΚ 22/2016 Ολομ., 53/2015, 250/2015).

Στην έννοια της πλήρους διοικητικής αποκατάστασης περιλαμβάνεται και η αναδρομική μισθολογική αποκατάσταση στο μέτρο που αυτή αποτελεί αυτόθροη συνέπεια της αποκατάστασης [ΕΣ 1278/2011]. Από τη νομοθεσία που διέπει τις προϋποθέσεις χορήγησης του επιδόματος θέσης ευθύνης, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα [άρθρα 13 ν.3205/2003, 18 ν.4024/2011 και 16 ν.4354/2015] προκύπτει ότι η καταβολή του επιδόματος θέσης ευθύνης δεν αποτελεί αυτόθροη συνέπεια της τοποθέτησης σε θέση

προϊσταμένου , αλλά προϋποθέτει και την άσκηση τέτοιων καθηκόντων ενώ σε περίπτωση προσωρινής απουσίας του δικαιούχου από τα καθήκοντά του, ανεξαρτήτως αιτίας, το επίδομα καταβάλλεται μόνο για δύο μήνες ή για ένα, αναλόγως της εφαρμοστέας διάταξης [ΝΣΚ 245/2011 Ολομ., 172/2014, 46/2017]. Συνεπώς η υποχρέωση συμμόρφωσης προς την ακυρωτική δικαστική απόφαση και εκτέλεσης της αναδρομικής ισχύος πράξης τοποθέτησης δεν περιλαμβάνει και την υποχρέωση καταβολής του επιδόματος πέραν του διμήνου ή του ενός μηνός κατ' έτος. Ζητήματα καταβολής του επιδόματος πέραν των διαστημάτων που ορίζει ο νόμος δύνανται να τεθούν μόνο στο πλαίσιο αίτησης ενώπιον του ΝΣΚ ή αγωγής, θεμελιούμενα στις περί αδικοπραξιών διατάξεις, όπου εκεί μόνον δύνανται να προβληθούν και ουσιαστικοί ισχυρισμοί μη λαμβανόμενοι υπόψη αυτεπάγγελα [συνυπολογισμός ζημίας και κέρδους, διακοπής της παραγραφής κ.ά.].

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη νομολογία, εφόσον η Διοίκηση προέβη σε αναδρομικό διορισμό, συμμορφώθηκε προς το διατακτικό της ακυρωτικής απόφασης, ενώ το ζήτημα καταβολής αναδρομικών αποδοχών συναρτάται με θέματα που δεν συνδέονται αμέσως με την εφαρμογή της ακυρωτικής απόφασης αλλά εξαρτώνται από τη συνεκτίμηση και άλλων κατά νόμο προϋποθέσεων και κριτηρίων, όπως είναι και αυτό της παραγραφής των αξιώσεων που μπορεί να εξεταστεί μόνο στο πλαίσιο της αγωγής αποζημίωσης ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου (Γν(Ολ)ΝΣΚ 22/2016 σκ. 20). Επομένως, η ενεργούμενη από τη Διοίκηση, στο πλαίσιο της συμμόρφωσής της προς ακυρωτική δικαστική απόφαση, αναδρομική μισθολογική αποκατάσταση δεν παύει να οριοθετείται από τις, δημοσίας τάξης, διατάξεις περί Δημοσίου Λογιστικού, οι οποίες ρυθμίζουν το ζήτημα της παραγραφής των απαιτήσεων κατά του Δημοσίου (Γν(Ολ)ΝΣΚ 22/2016 σκ. 22, 26, 27). Εν προκειμένω, οι απαιτήσεις γεννήθηκαν με τη συντέλεση της παρανομίας, καταστάσες έκτοτε δικαστικά επιδιώξιμες δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 71 και 80 του ν. 2717/1999, ανεξαρτήτως προσβολής, τυπικής ισχύος ή ακύρωσης της διοικητικής πράξης ΣΤΕ 1084/2016, Γν. ΝΣΚ 22/2016 Ολομ.). Συνεπώς, ο χρόνος παραγραφής των εν λόγω απαιτήσεων άρχισε από 1-3-2011.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

20.Ενόψει των προεκτεθέντων, επί των τεθέντων ερωτημάτων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Α)Κατά πλειοψηφία ότι: η αξίωση της υπαλλήλου προς αναδρομική μισθολογική αποκατάστασή της γεννήθηκε την 1-3-2017 και συνεπώς, μέχρι σήμερα, δεν έχει παραγραφεί η σχετική απαίτησή της περί χορήγησης του επιδόματος ευθύνης. Η Υπηρεσία οφείλει να καταβάλει στην υπάλληλο την, τυχόν, διαφορά που προκύπτει μετά από συμφητισμό με ειλημμένες αποδοχές και αντιστοιχεί στο καταβλητέο επίδομα θέσης ευθύνης, αναδρομικά από το χρόνο που ορίσθηκε αυτή ως Προϊσταμένη Τμήματος, με την από 1-3-2017 απόφαση του Προέδρου του ΔΣ του ΤΠΔ, δηλαδή από 1-3-2011.

Β)Ομοφώνως ότι: η Υπηρεσία δεν δικαιούται να ζητήσει, αναδρομικά, τις ληφθείσες αποδοχές από την Ε.Α., που διετέλεσε προϊσταμένη Τμήματος από 1-3-11 έως 1-3-17.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 15-11-2018

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Στέφανος Δεβήκας
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Μαρία Γεωργιάδη
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.